

Lausunto vuoden arviointikertomuksen 2021 havainnoista

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että toiminta saatiin hyvin käyntiin nopealla aikataululla.

Valmistelujohtaja Timo Korhonen

Kainuussa oli linjattu, että varsinainen valmistelutyö aloitetaan vasta, kun sote-uudistus lainsäädännöllisesti toteutuu. Valmistelun näkökulmasta aikaisempi käynnistyminen olisi ollut hyvin tarpeellinen. Käytettävissä olevassa aikataulussa ja valmistelun ympärillä olleista jännitteistä sekä koronasta huolimatta, on kuitenkin edetty tavoitteellisesti. Tärkeää oli, että hyvin nopeasti löytyivät selkeät valmistelutyön linjaukset, joihin poliittinen seurantaryhmä sitoutui. Vaten ja sen puheenjohtajiston työ oli tinkimätöntä. Merkityksellistä myös oli, että Vaten virkamieskokoontalon työtä tuki hyvällä tavalla Kainuun soten hallituksen ja poliittisen seurantaryhmän puheenjohtajistot.

Valmistelua edesauttoi se, että Kainuussa kaikkea ei tarvinnut aloittaa ”nollapisteestä”. Maakunnallinen sote-integraatio on ollut voimassa jo vuodesta 2005 ja Kainuun pelastuslaitos on koko Kainuun pelastustoimesta vastaava aluepelastuslaitos. Tosin em. myös vaikeutti valmistelua, koska osin esille nousi ymmärrystä, että uudistus voidaan toteuttaa tavalla, jossa olemassa olevat toiminnot vain siirretään uuden organisaation alaisuuteen sellaisenaan. Valmistelussa laadittu strateginen tilannekuva viimeistään osoitti, että tarvitaan merkittäviä uudistusmuutoksia.

Tarkastuslautakunta esittää huolensa siitä, että valmistelutyötä on tehty lähes kokonaisuudessaan omien päätöiden ohella. Tämä kuormittaa toimijoita ja hidastaa valmistelun etenemistä. Valmistelutyöhön käytettävissä olevien resurssien vähäisyys on näkynyt toiminnassa. Myös koronatilanne ja etäkokoukset ovat tuoneet omat haasteensa.

Valmistelujohtaja Timo Korhonen

On syytä yhtyä tarkastuslautakunnan huoleen.

Tarkastuslautakunta toivoo, että työhyvinvoinnista huolehditaan, jotta saadaan tarvittavat työntekijät sitoutumaan toimintaan.

Valmistelujohtaja Timo Korhonen

Tarkastuslautakunnalta merkittävä näkemys. Hyvinvointialueen käynnistyminen varsinaisen toiminnan osalta on jo kohtuullisen lähellä. Tätä myötä myös valmistelua voidaan osin jakaa laajemmille harteille. Loppuvuosi 2022 tulee kuitenkin olemaan haastava. On kuitenkin syytä painottaa tätä lautakunnan toivetta vahvasti siksikin, että uudella tulevalla hyvinvointialueella tarvitaan entiseen merkittäviä muutoksia ja uudistuksia työhyvinvoinnin vahvistamiseksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toimintatapojen muutosta tarvitaan siirtymävaiheessa 1.1.2023.

Valmistelujohtaja Timo Korhonen

Valmistelun strategisen tilannekuvan vahvistamat haasteet hyvinvointialueen sisäisestä ja ulkoisesta toimintaympäristöstä vahvistaa tarkastuslautakunnan näkemyksen.

Tilannekuvan johtopäätökset kohdistuvat erityisesti soten toimintakykyyn. Sen mukaan johdonmukainen toiminnan uudistaminen on välttämätöntä. Kyky järjestää ja tuottaa sote-palveluja itsenäisesti ja kestävästi edellyttää, että päätöksentekoon, johtamiseen ja palvelujen järjestämiseen liittyvät solmukohdat pystytään ratkomaan: 1.

Päätöksentekoa on vaikeuttanut luottamuspula ja epäyhtenäinen tilannekuva 2. Maakunnallista ajattelua ei ole riittävästi – liikaa vastakkainasettelua 3. Suunnitelmien toimeenpanokyky ei ole riittävällä tasolla 4. Integraation mahdollisuutta ei ole pystytty riittävästi realisoimaan.

Hyvinvointialueen strategia hyväksytään aluevaltuustossa marraskuussa, jota seuraa mm. toimenpideohjelma.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tulevien vuosien rahoitusten riittävydestä tulee huolehtia ja tehdä tarvittavat muutokset toimintatapoihin ja menetelmiin sekä rakenteisiin.

Talousjohtaja Eija Immonen

Alustava arvio Kainuun hyvinvointialueen vuoden 2023 käyttötalouden alijäämästä on noin 26 milj. euroa. Vuoteen 2025 ulottuvan taloussuunnittelukauden myöhemmät vuodet näyttävät vähintään yhtä alijäämäisiltä. Lähes kaikkien hyvinvointialueiden käynnistymisvuoden 2023 rahoitus on rahoitusmallista johtuen alimitoitettu. Kainuun hyvinvointialue käy jatkuvaa keskustelua rahoittavien ministeriöiden suuntaan rahoitustasosta, -mallista ja rahoituksen yleisestä riittävydestä.

Kainuun hyvinvointialueen rahavarat ovat toiminnan alkaessa kohtuullisen hyvät, koska kokonaan vieraalla pääomalla rahoitetun uuden sairaalan kuntien vuotuisilla rahoitusosuuksillaan kattamat poistot ovat kertyneet etupainotteisesti lainojen lyhennyksiin nähden. Kuitenkin kun huomioidaan taloussuunnittelukauden ennakoitua käyttötalouden alijäämät, suunnitellut investoinnit ja erääntyvät lainojen lyhennykset, rahavarat tullaan kuluttamaan loppuun vuoden 2024 aikana.

Hyvinvointialueiden mahdolliseen arviointimenettelyyn johtavat talouden tunnuslukujen raja-arvot uhkaavat ylittyä niin käyttötalouden alijäämäisyyden kuin raskaan velkataakan vuoksi. Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän talouden tasapainottamisohjelmaan sisältyy suunniteltuja toiminnallisia muutoksia v. 2022-2024 yhteensä noin 3 milj. euron edestä. Kainuun hyvinvointialueen talouden tasapainottamisvaade on lähtökohtaisesti jo vuodelle 2023 lähes kymmenkertainen tähän verrattuna. Tässä tilanteessa olisi tärkeää tunnistaa nopeasti kaikki mahdolliset toiminnan muutosvaihtoehdot suuremman kustannustehokkuuden saavuttamiseksi.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että valmistelutyötä jatketaan suunnitelmien mukaisesti. Siirtymävaiheen onnistunut läpivienti on keskeistä.

Valmistelujohtaja Timo Korhonen

Valmistelu etenee suunnitelmien mukaisesti. Valmistelussa ei ole lokakuussa 2022 sellaisia uhkatekijöitä, jotka vaarantaisivat siirtymän hyvinvointialueelle 1.1.2023. Kuten todettu muutostarve on kuitenkin monin osin niin suuri, että voidaan sanoa ns. siirtymävaiheen kestävän vuodenvaihteesta 1.1.2023 huomattavan pitkälle eteenpäin.